

Workshop Technické vybavení prostoru učení v rámci projektu Prostor učení – Knihovnická informační platforma, cestovní zpráva

Jiří Fišer

2017-01-29

Souhrn

- Akce: Workshop **Technické vybavení prostoru učení** v rámci projektu Prostor učení – Knihovnická informační platforma (2016-2018)
- Čas konání: 17. ledna 10⁰⁰ až 15¹⁰, 18.ledna 9⁰⁰ až 13³⁰
- Místo konání: Západočeská univerzita v Plzni
- Klíčová slova: technické vybavení, knihovny, rozvojové projekty, Evropské projekty, přeshraniční spolupráce, učení, informační prostor

Program

Úterý 17. ledna

- 10: 00 Registrace, káva na uvítanou
- 10: 15 Přivítání, Miloslava Faitová, ředitelka Univerzitní knihovny ZČU v Plzni
- 10: 20 Videokonferenční a videoprezentační možnosti (v síti Webnet), Vladimír Nový, Centrum informatizace a výpočetní techniky ZČU v Plzni
- 11: 45 Oběd
- 12: 30 Služby KVK v Liberci z hlediska technického vybavení, Dana Petrádesová, vedoucí Odboru služeb Krajské vědecké knihovny v Liberci
- 12: 55 Technické zázemí Univerzitní knihovny, Radka Tichá, tajemnice Univerzitní knihovny ZČU v Plzni
- 13: 20 Přestávka na kávu
- 13: 40 Presentace projektu, Angela Malz, ředitelka Univerzitní knihovny Technické univerzity Chemnitz
- 15: 10 Ukončení

Středa 18. ledna

- 9: 00 Technologie médií v infrastruktuře virtuálních a místních vzdělávacích prostorů, Falk Maiwald, ředitel Vysokoškolské knihovny Vysoké školy Zittau/Görlitz
- 10: 15 Přestávka na kávu
- 10: 30 Informace ze Saské rozvojové banky, Angela Malz, ředitelka Univerzitní knihovny Technické univerzity Chemnitz
- 11: 45 Oběd
- 12: 30 Zkušenosti s implementací RFID a Technické zázemí plánované do nové budovy, Jitka Vencláková, ředitelka Univerzitní knihovny Technické univerzity v Liberci
- 13: 00 Závěr a konec workshopu

Průběh akce

Jak název napovídá, akce se týkala technického vybavení knihoven.

Začněme však od začátku. Hlavním smyslem evropského rozvojového projektu Prostor učení – Knihovnická informační platforma je zprostředkovat užitek, který přináší současný rozvoj informačních a komunikačních technologií. Vědeckotechnický rozvoj podpořený racionalizací výroby a liberální tržní ekonomikou umožňuje lidem, a vědeckým pracovníkům, učitelům i studentům zejména, takové možnosti, o nichž se jejich rodičům ani nesnilo. Byla by tedy věčná škoda, aby zrovna tato skupina, jež může ze současné situace nejvíce těžit, nabízených možností nebyla schopná využít.

Cestou ke zprostředkování výše zmíněného užitku je vybudování „prostoru učení“. Konkrétně jde o zázemí, které svým charakterem podpoří proces učení a to sebe sama i druhých. Přirozeným správcem a realizátorem prostoru učení jsou akademické s vědeckými knihovnami.

Jedním ze stavebních kamenů prostoru učení jsou ICT, informační a komunikační technologie. Tento workshop byl proto věnován představení technického vybavení, které by si mohly z projektových peněz knihovny pořídit.

Audio, Video

Jako první byly představeny videokonference, respektive vybavení umožňující videokonferenční hovory.

Ty realizované softwarově jsou obecně známé. Jde například o volné programy Skype nebo Google Hangouts či jejich více profesionální variantu Adobe Connect. Existuje ale i mnoho dalších. Výhodou softwarového řešení je, že není potřeba více než běžný notebook (integrovaná

kamera i mikrofon) a připojení na internet. Je i méně nákladné a dovoluje zahrnout nejrůznější mobilní zařízení napříč platformami. Nevýhodami bývají malá obrazovka a nižší kvalita přenosu.

Nejrozšířenější aplikací softwarových videokonferencí jsou takzvané webkonference, kdy realizaci přenosu přebírá vzdálený server skrz webové rozhraní.

Byla vyvinuta i hardwarová řešení, která se s nedostatky v kvalitě vypořádávají. Jejich výrobou se zabývají například CESNET, Lifesize, Cisco, Polycom. Jejich nevýhodou jsou zase vyšší náklady a spjatost s místem instalace.

V tomto případě však existuje výjimka. Lze pořídit i něco jako „konferenční vozík“, mobilní platformu obsahující několik dotykových LCD panelů (jeden pro každého dalšího účastníka), kamery a mikrofony.

Softwarové videokonference jsou tedy „do terénu“, zatímco hardwarové řešení se hodí pro soustavnou více sofistikovanou práci (stálý videokonferenční sál, pravidelná spolupráce výzkumných týmů).

RFID

Technologie RFID neboli identifikace na rádiové frekvenci se v knihovnách využívá zejména k manipulaci s jednotlivými jednotkami, ať už jsou to knihy, disky nebo jiné předměty. Jednotkou se může stát cokoliv, co lze opatřit RFID čipem. Ty pro knihovní použití jsou zpravidla pasivní s krátkým dosahem.

Zavedení RFID v knihovnách má tři hlavní přínosy: zefektivnění práce, zvýšení komfortu čtenářů a vylepšení bezpečnosti.

Knihu s RFID čipem není nutné otevírat nebo natáčet do určité polohy. RFID čip lze také snadněji detekovat bezpečnostními rámy. Výrobci čipů zpravidla nabízejí ruční asistenty, přenosné RFID stanice s vestavěným operačním systémem a různými funkcemi užitečnými při správě fondu, vycházejícími v podstatě ze dvou základních úloh, najít a srovnat podle zadaných kritérií.

Technická inspirace

Jelikož jedním z cílů projektu Prostor učení – Knihovnická informační platforma je pořízení technického vybavení, byl ve workshopu zastoupen také blok, kdy různé knihovny představovaly svá technická zázemí a plány do budoucna. Ostatní se mohli inspirovat, co by jejich čtenářům nejspíše přineslo největší užitek.

Prezentovaly Krajská vědecká knihovna v Liberci, Univerzitní knihovna Západočeské univerzity v Plzni a tématu se dotknul i příspěvek Univerzitní knihovny Technické univerzity v Liberci.

V souhrnu lze zmiňované rozdělit do několika kategorií. První je informační a komunikační technika: počítače, videokamery, prvky síťové infrastruktury, projektory ale i interaktivní tabule nebo dotykové panely.

Další skupinou je zřízení BYOD studoven. BYOD znamená: „bring your own device“. V praxi jde o zřízení jednotlivých zamykatelných místností, kde bude dostatečný počet elektrických zásuvek, zásuvek Ethernetu případně pokrytí Wi-Fi signálem. Samostatné studovny pak mohou svou velikostí spadat zhruba do tří skupin. Individuální jsou pro jednoho člověka, skupinové jsou pro práci malého kolektivu, tak kolem pěti osob, a posledním typem jsou velké multimediální sály, v nichž se pořádají konference nebo workshopy.

Zajímavou variantu, tzv. technickou místnost, představila Univerzitní knihovna TUL. Ta je, na rozdíl od předešlých prostorů, primárně určená k technologické podpoře procesu učení. Ve určitých případech totiž není největší překážkou učení (i vyučování) zázemí, vzdálenost či chybějící ICT zařízení, ale nedostupnost klíčové technologie. Jde například o problémy v oblasti zpracování dat či rapid prototyping. Řešením je pak prostor vybavený potřebnými přístroji a zařízeními.

Projekt

Aktivní částí workshopu byly domluvy kolem probíhající realizace projektu.

Prostor učení – Knihovnická informační platforma 2016-2018 probíhá v širším rámci Programu na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko 2014-2020. Projekt proto nesmí kolidovat s dalšími aktivitami Saské rozvojové banky v tomto směru.

Má pět hlavních cílů.

Konsorciální nákup médií. Je nutné vytvořit přeshraniční konsorcium ze zapojených členů: Univerzitní knihovny ZČU v Plzni, KVK v Liberci, Univerzitní knihovny TUL, Univerzitní knihovny Technické univerzity Chemnitz a Vysokoškolské knihovny Vysoké školy Zittau/Görlitz jako lead partnerem projektu, které bude vyjednávat hromadné nákupy on-line médií (přístupy do databází, elektronické knihy) a v jehož prostředí bude fungovat, pro čtenáře bez dodatečných nákladů, přeshraniční MVS. V praxi to bude s největší pravděpodobností, protože konkrétní podoba se stále ještě doladuje, vypadat tak, že ostatní partneři pošlou svoje požadavky leadpartnerovi a ten provede nákup. Jelikož však je pro něj povinná finanční spoluúčast, budou mu zřejmě ostatní muset poslat také část peněz.

Technické vybavení prostoru učení. O tom byl výše zmíněný workshop. Řeší se nejdříve, neboť technika představuje nemalé investice, které je nutné odepisovat postupně. Tento cíl zahrnuje i úkol rozvinout strategii prostoru učení.

Open access, jeho propagace a osvěta v této oblasti. Do tohoto bodu nejvíce spadají různé akce pro veřejnost s těžištěm v říjnu 2017, kdy proběhne tzv. Open access week.

Zprostředkování informační kompetence. Jde o to podpořit informační kompetenci vědců mladé generace. Počítá se například s vytvořením instruuujících e-learningových modulů.

Akce a publikace. Samotné akce pro veřejnost, stáže a výměnné pobyty mezi zapojenými partnery jsou také jedním z výstupů projektu, stejně jako publikace. Patří sem i webové stránky jednotlivých zapojených partnerů, kde bude postupně prezentována probíhající spolupráce. Zlatým hřebem v tomto cíli je sestavení souhrnné publikace, která obsáhne celý průběh projektu a stane se jakýmsi návodem jiným paměťovým institucím, toužícím po přeshraniční spolupráci.

Prováděcí plány pro jednotlivé oblasti projektu ještě nejsou zcela domluvené. K tomuto účelu je vyhrazeno období konce roku 2016 až začátku 2017. Fakt, že slavnostní zahajovací akce je naplánovaná na 31. ledna 2017, tuto skutečnost ilustruje.

Odkazy

[Stránky projektu na ZČU v Plzni](#)

[Stránky projektu na KVK v Liberci](#)

[Workshop na Facebooku](#)

[Rozsah spolupráce Česko-Sasko 2014-2020](#)